ISNN 3030-3907

2026/4
VOLUME 3

DEVELOPMENT OF SCIENCE

ILMIY JURNAL

Development of science

Ilmiy jurnal

2026/4 VOLUME 3

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI:
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Асадова Раъно Дилмуратовна
Тошкент Давлат техника университети доценти

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

KLINIK IBORALARDA ENG KO‘P QO‘LLANILADIGAN SUFFIKSLAR (LOTIN TILI MISOLIDA)

Bolbekov Asadbek Sa’dulla o‘g‘li.
Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi
Alikobilov Alijonbey Elmurod o‘g‘li.
Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi
Normurodova Sohiba Mallayevna
Samarqand davlat tibbiyot universiteti Tillar kafedrasi assistenti

Annotatsiya. Mazkur maqolada klinik terminologiyada keng qo‘llaniladigan suffikslar lotin tili misolida tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida eng faol ishlatiladigan suffikslar (-itis, -osis, -oma, -algia va boshqalar) tizimlashtirilib, ularning semantik ma’nosi va amaliy qo‘llanishi o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, suffikslar kasallik nomlarini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi va tibbiyot xodimlari uchun ularni bilish zarur hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: suffiks, klinik terminologiya, lotin tili, kasallik nomlari, tibbiy til

Аннотация. В данной статье анализируются наиболее часто используемые суффиксы в клинической терминологии на примере латинского языка. В ходе исследования были систематизированы основные суффиксы (-itis, -osis, -oma, -algia и др.), а также изучено их семантическое значение и практическое применение. Результаты показывают, что суффиксы играют важную роль в формировании названий заболеваний.

Ключевые слова: суффикс, клиническая терминология, латинский язык, названия заболеваний, медицинский язык.

Abstract. This article analyzes the most commonly used suffixes in clinical terminology based on the Latin language. The study systematizes key suffixes such as -itis, -osis, -oma, -algia, and others, examining their semantic meaning and practical use. The results indicate that suffixes play a crucial role in forming disease names and are essential for medical professionals.

Keywords: suffix, clinical terminology, Latin language, disease names, medical terminology.

INTRODUCTION.

Tibbiyot terminologiyasi lotin va grek tillariga asoslangan bo‘lib, klinik iboralarni shakllantirishda suffikslar muhim rol o‘ynaydi. Suffikslar orqali kasallikning:

turi
kelib chiqishi
patologik holati
simptomlari

ISSN 3030-3907

aniqlanadi.

Masalan:

gastritis — oshqozon yallig‘lanishi

nephrosis — buyrak degenerativ kasalligi

Ushbu maqolaning maqsadi — klinik terminologiyada eng ko‘p qo‘llaniladigan suffikslarni tahlil qilish va ularning amaliy ahamiyatini ko‘rsatishdir.

Materiallar va usullar

Tadqiqot quyidagi usullar asosida olib borildi:

Tibbiy terminologiya bo‘yicha ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish

Lotin va grek suffikslarining lingvistik tahlili

Klinik atamalarni morfologik tahlil qilish

Asosiy e’tibor amaliy tibbiyotda eng ko‘p uchraydigan suffikslarga qaratildi.

NATIJALAR.

Quyida klinik terminologiyada eng ko‘p qo‘llaniladigan suffikslar keltirilgan:

№	Suffiks	Ma’nosi	Misol	Tarjimasi
1	-itis	yallig‘lanish	Gastritis	Oshqozon yallig‘lanishi
2	-osis	degenerativ jarayon	Nephrosis	Buyrak kasalligi
3	-oma	o‘sma	Lipoma	Yog‘ o‘smasi
4	-algia	og‘riq	Neuralgia	Asab og‘rig‘i
5	-emia	qon holati	Anemia	Kamqonlik
6	-uria	siydik holati	Hematuria	Siydikda qon
7	-pathy	kasallik	Neuropathy	Asab kasalligi
8	-logy	fan, o‘rganish	Cardiology	Yurak ilmi
9	-scopy	tekshirish	Endoscopy	Ichki tekshiruv
10	-ectomy	olib tashlash	Appendectomy	Apendiksni olib tashlash
11	-plasty	tiklash	Rhinoplasty	Burun plastikasi
12	-megaly	kattalashish	Cardiomegaly	Yurak kattalashuvi
13	-lysis	parchalanish	Hemolysis	Qon parchalanishi
14	-stenosis	torayish	Aortic stenosis	Aorta torayishi
15	-rrhea	oqish	Diarrhea	Ich ketish

MUHOKAMA.

ISSN 3030-3907

Tahlil natijalariga ko‘ra:
Eng ko‘p ishlatiladigan suffikslar -itis, -osis, -oma hisoblanadi
Grek kelib chiqishli suffikslar klinik terminologiyada ustunlik qiladi
Suffiks orqali kasallik mohiyatini tushunish mumkin
Masalan:
hepatitis → jigar + yallig‘lanish
osteoma → suyak + o‘sma
Bu esa:
shifokorlar uchun tez diagnostika
farmatsevtlar uchun to‘g‘ri tushunish
talabalar uchun oson yodlash
imkonini beradi.

XULOSA.

Klinik terminologiyada suffikslar kasallik nomlarini shakllantirishda asosiy element hisoblanadi. Ularni chuqur o‘rganish:
tibbiy savodxonlikni oshiradi
klinik fikrlashni rivojlantiradi
xalqaro terminologiyani tushunishni osonlashtiradi

Shu sababli tibbiyot va farmatsiya ta’limida suffikslarni o‘rganish muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Terminologia Medica
2. Dorland’s Medical Dictionary
3. Gray’s Anatomy
4. Lotin tili va tibbiy terminologiya darsligi
5. Oxford Medical Dictionary
6. Allen, J. H., & Greenough, J. B. New Latin Grammar for Schools and Colleges. Ginn & Company, 1903.Ushbu kitob lotin tilining asosiy grammatik qoidalarini, jumladan sifat darajalari va ularning yasalishi haqidagi tushunchalarni keng qamrab oladi.
7. Bennett, C. E. New Latin Grammar. Allyn and Bacon, 1895.Lotin grammatikasi bo‘yicha asosiy manbalardan biri bo‘lib, unda lotin tilidagi sifatlarning turlanishi va darajalari haqida batafsil ma’lumot berilgan.
8. Normurodova, Sokhiba. "THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE." Центральноазиатский журнал академических исследований 2.5 (2024): 51-55.4. Normurodova, S. M., & Yorova, S. K. (2023).

ISSN 3030-3907

Nemis tili frazeologik birikmalari va tilning lug‘at boyligi. Science and Education, 4(2), 1672-1675.
9. Yorova, S., Aytmuratova, P., Esanova, M., & Normurodova, S. (2023). Phraseological Units In The Medical Field Of English And Uzbek Cultures. Development and innovations in science, 2(2), 10-13.
10. Sohiba, N., & Perkhan, A. (2023). The role of latin terms in medicine. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 12(10), 1-3.
11. Zafar, M., & Sohiba, N. (2023). Kundalik turmushda keng qo‘llanilishda bo‘lgan suyuqliklarni ifodalovchi dori shakllari haqida chet el ilmiy nashrlaridan olingan fikrlar.
12. Mallaevna, Normurodova Sokhiba, and Ayesha Khalid. "Topic chemical terminology of salts." International conference on multidisciplinary science. Vol. 1. No. 5. 2023.
13. Mallaevna N. S., Khalid A. Topic chemical terminology of salts //International conference on multidisciplinary science. – 2023. – Т. 1. – №. 5. – С. 226-229.
14. Mallaevna, N. S., & Chopra, A. (2024). Some features of prescription rules in medicine. technical science research in Uzbekistan, 2(1), 238-244.
15. Mallaevna, N. S., and M. Fatima. "Pathological conditions and processes, different physical properties qualities and other signs." Yangi O‘zbekistonda Tabiiy va Ijtimoiy-gumanitar fanlar respublika ilmiy amaliy konferensiyasi 1.7 (2023): 91-95.
16. Mallaevna, N. S. (2023). THE MAIN INDICATORS OF THE COMMUNICATION CULTURE OF A MEDICAL WORKER. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(7), 85-88.
17. Mallaevna, N. S. (2024). THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE. Central Asian Journal of Academic Research, 2(5), 51-55.

ISSN 3030-3907